

14. KONFERENCE AESOP – BRNO 2000 – VÝTAHY Z VYBRANÝCH REFERÁTŮ

Vývoj zákonem předepsané účasti veřejnosti v nizozemském plánování

Frans Coenen, Rob van de Peppel, Johan Wolter; University of Twente, Nizozemí

Referát podává zprávu o výzkumném projektu Centra pro čisté technologie a environmentální politiku při univerzitě ve Twente. Tento projekt byl zpracován pro „Participační centrum“ při ministerstvu dopravy.

Participační centrum je agentura, která soustřeďuje všechny oficiální reakce veřejnosti na hlavní projekty veřejných prací. Cílem referátu je popsat vývoj zákonných konzultací s veřejností od 60 let a funkci územních plánovačů a vládních agentur, které je musí akceptovat. Současně je hodnoceno, jak jsou tyto připomínky závazné pro rozvoj území. Vývoj účasti veřejnosti je popsán na určitých vzorcích, např. na plánování dálniční sítě v 70. a 80. letech.

Pro Nizozemí je prominentní zejména pozice institucionalizovaných zainteresovaných skupin, které často spolupracují s vládou. Empirická zkušenost prokazuje, že názory formálních konzultací s veřejností se pozoruhodně mění ve světle nových teorií a sociálních změn ve společnosti. Často se stanoviska veřejnosti shodují v odporu proti plánovacím rozhodnutím. Vládní agentury často pochybují o efektivnosti širokého projednávání s veřejností. Tyto pochybnosti zdůvodňují důvěrou v zastupitelskou demokracii v plánovacím procesu.

Rozvojové agentury – cíle, struktura jejich organizace a spolupráce s územním plánováním

Eisold Tobias, Ústav pro ekologický územní rozvoj, Drážďany

Nástroje a procedury územního plánování se ukázaly jako nedostatečně účinné, aby byly schopné řídit investice, lokalizovat průmysl a soukromé bydlení způsobem, který by zaručil dodržení postulatů dobrých životních podmínek a trvalé udržitelnosti. Musí být zlepšena spolupráce mezi nejrůznějšími úrovněmi a aktivitami prostorového plánování. Klíčovým problémem je spolupráce mezi místními aktéry rozvoje, územním plánováním a realizačními programy.

Velkou část zodpovědnosti v procesu plánování a realizace rozvoje nese soukromý sektor. Proto jsou zapotřebí veřejné

podnikatelské subjekty, které koordinují zájmy veřejného a soukromého sektoru. Mají mandát, který jim umožňuje pracovat pro veřejný zájem. Veřejné podnikatelské subjekty jsou popsány v právnícké a ekonomické literatuře. Jejich funkce ve výzkumu na úseku územního plánování není dosud dostatečně popsána. Výzkum byl zaměřen na federální rozvojové agentury v Německu a na jejich vztah k územnímu plánování. Analýza těchto agentur je zajímavá z několika důvodů: za prvé, územní rozvoj je pouze dílčí v jejich aktivitách; za druhé jejich akcionáři bývají orgány státní správy na všech úrovních; za třetí jsou částečně vlastněny soukromými osobami.

Integrace principů trvale udržitelného rozvoje do federální koncepce územního plánování – příklad Rakouska

Gerlind Weber, Ústav pro regionální plánování a regulaci venkova – Univerzita zemědělských věd, Vídeň

Principy trvale udržitelného rozvoje musejí být integrovány s existující celkovou koncepcí územního plánování. Vycházejíc z „Konceptu prostorového uspořádání Rakouska pro rok 2001“ – byl sestaven obsah pěti nezbytných východisek pro dosažení tohoto cíle:

- Požadavek „trvale udržitelného využití zdrojů“.
- Změna trendů a nástrojů územního plánování, odklon od rozvoje podmíněně zvyšující se exploatace zdrojů.
- Více ofenzivní přístup územního plánování proti požadavkům další intenzifikace využívání území.
- Územní plánování nemůže pracovat pouze s regulativy, ale i s novými argumenty. Vyžaduje to vzdělávání veřejnosti a varování před nepříznivým vývojem na všech úrovních.
- Územní plánování musí klást naléhavé otázky dalšího rozvoje v předstihu. „Koncept prostorového uspořádání“ pro to vytváří vhodnou platformu.

Zakázané ovoce: Znalosti pro plánování

E. R. Alexander, University of Wisconsin – Milwaukee

Otázka znalostí – vědomostí, nutných pro územní plánování se stala předmětem systematických diskusí od roku 1987,

kdy Friedmann kritizoval vědecké znalosti, které má k dispozici profesionál na úseku územního plánování. Debata o otázkách vztahu teorie a praxe, role expertů a normálních lidí, metod v územním plánování a obsahu školních osnov pro tento obor se vede neustále. Tento referát vychází ze základních otázek: Co je to územní/prostorové plánování (angl. planning)? Pro koho je určeno? Kdo plánuje? Jaký druh znalostí je nezbytný pro plánování? A nakonec: Co potřebuje plánovač znát?

Abychom mohli plánování definovat a o těchto otázkách diskutovat, musíme vycházet z nesporného závěru: musí být popsán účel plánování. Můžeme diskutovat pouze o druzích plánování, např. o plánování využití území, plánování měst, plánování životního prostředí anebo regionálním plánování. Nikdo, kromě teoretiků, nediskutuje o „plánování“ jako takovém. Výše stanovené otázky je možno odpovědět pouze ve vztahu k jednotlivým druhům plánovací praxe.

Z tohoto předpokladu musí vycházet stanovení univerzálních normativů a závěry ke stanovení rozsahu znalostí pro územní plánování. V různých druzích plánování jsou různí potenciální účastníci – potenciální plánovači, experti, tvůrci politických rozhodnutí, zainteresované osoby, zainteresovaná veřejnost i obyčejní lidé.

Každý druh plánování vyžaduje rozdílnou směs participace těchto účastníků, s uplatněním různých rolí a typů plánování. Výsledkem je směs požadavků na znalosti nezbytných pro příslušnou praxi – nikoliv pro univerzální „praxi“, ale soubor různých praktik, které kontinují teorii (procedurální a podstatné teorie) dovednosti (metody, zkušenosti a nástroje) a „přirozený rozum“ (společný zájem a spravedlnost, založená na zkušenosti) plánovačů, který je nezbytný, aby plánovači rozlišili podstatné a nepodstatné vědomosti.

Psát a číst, mluvit a poslouchat

S. Asmervik – Zemědělská univerzita Aas – Norsko

A. Hagen – Kolej v Lillehammeru - Norsko

V současné době převládá psané slovo nad dobrou historikou a lákavým vyprávěním. Před dávnými lety byl vynález řeckého písma impulsem pro Guttenbergův vynález tisku. V současnosti jsme svědky

diktátu oka nad uchem v mnoha oblastech. Nicméně je mluvené slovo stále velice účinné a může mít více moci než slovo psané. Referát vyvolává diskusi, jak se uplatňují písemné a mluvené projevy v územním plánování. Je dokládán příklady z regionálních územně plánovacích dokumentů v Norsku z parlamentních zpráv, týkajících se plánování a ze směrnic, vydávaných Ministerstvem pro životní prostředí v Norsku. Je porovnáván psaný text a diskuse prostřednictvím interview.

Co je to autenticita? Definování šesti typů autenticity, které jsou často používány v akademických debatách a každodenním životě

L.W.Dijkstra – Rutgers University Amsterdam

Plánovači jsou často konfrontováni s pojmem autenticita. Za prvé při restaurování historických budov a formování historických souborů probíhají ohnivé diskuse k otázkám tzv. autenticity. Za druhé je z obchodního hlediska oceňován autentický charakter mnoha turistických atrakcí a přírodních muzeí. Rozšířený zájem o analýzu autentičnosti vyplývá ze zkoumání současné hyperreality.

Referát – esej – definuje šest typů „autenticity“ na základě akademické literatury a každodenního jazyka. Těchto šest definic tvoří tři páry. První pár tvoří tzv. mumifikovaná autenticita – používaná většinou při historických restauracích s cílem zmrazit vzhled budovy k určitému datu, s definicí přesné a poctivé reprodukce tzv. divadelní (předváděná) autenticita. Druhý pár tvoří dva související typy autenticity – architektonická (architektova) autenticita – kdy je architektovi dána plná moc a svoboda pro uskutečnění svých idejí a kontextuální autenticita – na základě níž jsou všechny nové budovy řešeny v kontextu, který chrání atmosféru autentického prostředí stávajících budov. Poslední dvojici tvoří pojmy funkční autenticita – která konstatuje, zda je budova používána v souladu se svou originální funkcí a funkcionální autenticita – která posuzuje, zda je budova dobře udržována a zda svým provozem vytváří dostatek prostředků na tuto údržbu.

Komunikativní plánování a způsob intervencí

R. Mascarrucci, G.de Giovanni, M. Felle-gara – Università G. d'Annunzio, Pescara, Itálie

V Itálii je dobře popsán vztah analýz území a urbanistických návrhů, avšak nedostatečně se zkoumá vztah urbanistického navrhování a procesu územního plánování. V referátu autoři považují za nezbytné dis-

kutovat o intervencích do procesu zpracování projektů nejen ve smyslu typologie a stylu navrhování, ale zejména ve smyslu „struktury území“. Za nezbytné se považuje formalizovat „územně zakotvený“ přístup, který zkoumá vztahy mezi socioekonomickými změnami v území a utvářením sídel. Dohoda mezi institucemi a účast společností na územním plánování jsou podmíněny dlouhodobou vizí, která není jenom socioekonomickým „scénářem“, ale vychází z územních předpokladů a schopnosti architektů utvářet prostory.

Problematika dialogu v plánování a rozhodování

K. Nilsson – Università v Karlskroně, Švédsko

Diskuse o plánování se v současnosti zabývá problémem, jak dát plánování větší legitimitu. Tato legitimita v posledních desetiletích evidentně poklesla. (Územní) plánování je tradičně komunikační proces mezi reprezentanty rozličných zájmů, zastupujících rozličné části společnosti.

Problémem tradiční zastupitelské demokracie v procesu územního plánování je společné rozhodování expertů a politiků. Ve Švédsku se zaměřuje debata ohledně legitimacy plánování dvěma směry: prostorové plánování pro podporu ekonomického rozvoje a rozšíření veřejného dialogu. Při zacílení územního plánování na trvale udržitelný rozvoj je nutno postupovat spolupracujícím způsobem. V prostorovém plánování zaměřeném na ekonomický rozvoj často dominují byznysmeni. V plánování, zaměřeném na dialog, v případech, které preferují rozhodování zdola, se očekává intenzivní zapojení občanů. Jaké budou výsledky, když bude tradiční municipální veřejná správa nahrazena jiným způsobem vlády? Referát se dále zaměřuje na problematiku demokratizace rozhodovacího procesu se zaměřením na trvale udržitelný rozvoj.

Partnerství veřejného a soukromého sektoru pro územně ekonomické investování. Pravidla hry v Nizozemí

H. Priemus – Technická universita v Delftu

Při vzrůstající frekvenci územně-ekonomických investic do pozemků, technické infrastruktury a životního prostředí, narůstá v Nizozemí význam partnerství soukromého a veřejného sektoru (public-private partnership). Tento termín je používán v případech, kdy výsledky do investování území hradí jak soukromí, tak veřejnoprávní účastníci a rizika jsou obvykle mezi nimi rozdělena.

Od roku 1999 existuje při Ministerstvu financí v Nizozemí Centrum pro znalosti

veřejno-soukromého partnerství (Knowledge Centre Public Private Partnerships). Publikace vydávané tímto centrem ukazuje nejefektivnější způsoby spolupráce veřejného a soukromého sektoru. Tématem jsou optimalizace nákladů, udržení hodnot v území a návratnost příspěvků.

Vzrůstá dojem, že soukromí účastníci se dohodnou až tehdy, je-li dosaženo dohody veřejných účastníků, zejména v otázce dodržení kritérií, rozpočtu a ostatních stanovených podmínek. To často vyžaduje mít dlouhodobě vyřešen souhlas vládních orgánů, které jsou často „první vlašťkou“ pro stanovení kritérií a předběžných podmínek.

V každé fázi musejí být identifikováni účastníci, kteří sestavují program požadavků a nabídek. Na to navazuje proces utváření konsorcia, které vybírá nejlepší cenové relace. V zájmu dlouhodobých stálých vztahů mezi návrhy a operativou jsou vyvíjeny inovativní procedury kontraktů. Nezbytné je oddělení návrhové, konstruktivní a operativní fáze investování. V každé fázi má veřejno-soukromé partnerství specifickou formu.

Procesy argumentace v komunikativním plánování

W. Reuter – Università ve Stuttgartu

Model plánování jako komunikativní akce je již akceptován jako součást teorie územního plánování. Komunikace zahrnuje formy klasického diskursu, vzájemné rozhovory a interpelace, vysvětlování, návrhy, prohlášení, rozhodnutí, protesty a další formy, které používají partneři v procesu územního plánování.

Rozlišují se čtyři operační úrovně komunikace: diskuse na úrovni institucionálních forem, diskuse o podmínkách, diskuse o struktuře a diskuse o obsahu.

Územní plánování a trvale udržitelný rozvoj

P. Naess – Università Aalborg, Dánsko

Referát je námětem k diskusi o koncepci trvale udržitelného rozvoje, kritériích pro trvale udržitelný rozvoj měst, faktorech urbanistické struktury, které ovlivňují trvale udržitelný rozvoj měst a územně plánovací strategii pro trvale udržitelný rozvoj. Vycházejíc ze zprávy Bundlandové a dalších materiálů OSN, autor konstatuje, že koncepce trvale udržitelného rozvoje měst vyžaduje více ambiciózní městskou politiku pro omezení spotřeby energie, redukci znečištění ovzduší a ochranu orné půdy a přírodního prostředí. Možnou strategií je více efektivní využití obytných území a opětovné využití průmyslových ploch. Každopádně pokračující nárůst stavební produkce v bohatých zemích způsobuje nárůst potíží dosáhnout rámce trvalé udržitelnosti v globálním měřítku. Pláno-

vání trvale udržitelného rozvoje měst musí být orientováno na dlouhodobé cíle a musí využít znalosti o environmentálních souvislostech rozličných řešení. V dlouhodobé perspektivě trvale udržitelnosti je nutno usilovat o prosazení plánovacích procesů, které přispějí k větší zodpovědnosti a ohleduplnosti k životnímu prostředí. Plánovací procesy musí být organizovány tak, aby se uplatnila široká participace obyvatel a debatovalo o tom, jaká města a jaký urbanistický rozvoj skutečně chceme.

Vývoj metod hodnocení EIA pro městská území

E. van Keeken P.H. – DIOC – DGO the Ekological City, Technická univerzita Delft, Nizozemí

DIOC-DGO-Ekologické město je jednou ze čtrnácti výzkumných kolektivů na Delftské univerzitě. Pracuje na výzkumném projektu, který vyvíjí nové návrhy na budování trvale udržitelného a životaschopného umělého prostředí. Cílem výzkumného programu je výrazně redukovat ekologické zátěže zastavěných prostředí během jejich celého životního cyklu. Vývoj metod EIA pro městská území je současně součástí doktorandského studia na Delftské univerzitě.

V Nizozemí jsou používány dva přístupy pro posuzování vlivu na životní prostředí měst. První je analýzy životního cyklu budov z hlediska životního prostředí (LCA). Tato metoda hodnotí dopady použitých materiálů a výrobků na životní prostředí, avšak nehodnotí prostorové řešení a umístění budovy.

Druhou je posouzení vlivu na životní prostředí (EIA), které bere v úvahu umístění budovy, realizaci územního plánu, anebo ovlivňuje řešení územního plánu, avšak nebere většinou v úvahu fungování v čase. Úlohou univerzitního výzkumu je vyvinout metody pro posouzení územních plánů z hlediska vlivu na životní prostředí, v průběhu jejich platnosti, tedy metod, které hodnotí současně lokalizaci i časový průběh. Východiskem je současná situace v několika vybraných územích. Alternativní návrhy rozvoje se posuzují pomocí ukazatelů z řady aspektů trvale udržitelnosti. Pro ukazatele slouží jako východisko metoda LCA, EIA a Nizozemský národní kodex pro trvale udržitelné územní plánování. S využitím metod EIA jsou zpracovatelé ÚPD i orgány územního plánování schopni volit ekologicky nejvýhodnější variantu plánu, a to jak pro nová obytná území, tak pro územní regenerace. Využití metod EIA pro stavební aktivity již na úrovni zemních plánů je důležité z hlediska vyřešení vztahů mezi životním prostředím a stavební aktivitou. Je možno

posoudit, zda je, či není možno území zastavět, jakým způsobem stavět a jakých stavebních materiálů použít.

Prostředí mobilní společnosti a sítě měst

*L. Bertolini, AME Amsterdam
M. Dijst, URU Utrecht*

Moderní městské společnosti jsou vysoce mobilní, a to jak ve fyzickém, tak i symbolickém slova smyslu. Životy obyvatel a zaměstnanců ve městech jsou stále méně závislé na hranicích města. Územní plánování tento fakt dlouho ignorovalo. Zásady plánování byly dlouho orientovány na řízení rozvoje zón se zajištěním blízkosti funkcí. Vzdávající potřeba usměrňovat pohyb a toky, se zajištěním dostupnosti funkcí, byla dlouhou dobu přehlížena. Základním východiskem takto pojaté politiky plánování byla myšlenka, že městský život může být teritoriálně uzavřen do příslušných sousedství a okrsků. Městský život však je čím dále tím více „neohraničený“, tj. uvolněný od svazků s hmotným městem. Máme se tedy vzdát plánování prostorových celků?

V referátu zastávají autoři názor, že hmotné prostředí, konkrétní místa stále zaujímají klíčové pozice ve složkách města. V mobilním městě však nabývají největšího významu dopravní jádra (uzly) a jejich okolí. Jsou to speciální místa s největším potenciálem fyzické interakce lidí, stále ještě nezbytná pro mnoho městských aktivit. V referátu jsou označena jako „prostředí mobility“. Nejsou to pouze dopravně dostupná místa, ale mají ještě mnoho dalších rysů, které způsobují, že se zde lidé zdržují. Klasickými příklady jsou náměstí, parky a trhy. Objevují se příklady letišť, nádraží, dálničních středisek a mohou to být i obchodní střediska a rekreační střediska ve volné krajině. Tato centra mobility vznikají v rámci plánovacího procesu jako interakce záměrů správních orgánů, volného trhu a specifických požadavků dalších účastníků.

Hustota obyvatel ve městech a využití území: klasifikace urbanistických struktur

A. Frenkel, Izraelský technický institut, Haifa

Hustota obyvatel je klíčový faktor při regulaci trvale udržitelného územního rozvoje. Tento ukazatel je velice důležitý a je sledován v hustě osídlených zemích, jako jsou Izrael, nebo některé západoevropské země. Vzrůst intenzity využití území je základním principem v koncepci rozvoje v mnoha zemích. Národním cílem je redukovat zábor nových území a ekonomicky využívat zastavěná území. Úspěch prosto-

rové politiky a regulace růstu záleží na schopnosti vytvořit dohodu na využití nástrojů, které zvyšují urbanistické hodnoty. Tato politika musí respektovat převod kompetencí na nižší úrovně a deregulaci plánování, tak jak se vyvíjí v současnosti s předpokladem vývoje v dalších deseti letech.

Studie vychází z analýzy 136 sídel v Izraeli, která poskytuje východisko pro politiku zvyšování hustot a šetření územních zdrojů v Izraeli.

Endogenní regionální rozvoj v hraničních regionech

T. Dillinger, H. Schaffer, G. Schimak - Technická univerzita Vídeň

Referát vychází ze zkušenosti projektu EREG v hraniční oblasti ČR, Slovenska a Rakouska. Poskytuje základní informace z rozvoje turistiky, zemědělství a ochrany kulturní krajiny v této oblasti, s cílem využít jednotlivých dílčích projektů a rozvojových strategií pro formulaci budoucích přeshraničních projektů. Endogenní rozvoj regionu může fungovat jedině na základě vědomostí, zkušeností a schopností jeho obyvatelstva. Obyvatelé jsou schopni využít místních příležitostí jedině za předpokladu, že se intenzivně podílejí na realizaci myšlenek a konceptů. Proto je hlavním cílem projektu EREG vyhledat schopné osoby v regionu, konzultovat s nimi a pomáhat jim v obtížném iniciačním období projektu. Proto projekční tým provádí analýzy, vybírá srovnatelná statistická data a zpracovává přehled orgánů samospráv v předmětné oblasti.

Dalším krokem je vypracování integrovaného přístupu s využitím rozhovorů se starosty a dalšími reprezentanty lokálních iniciativ v oblasti. Projekt EREG si stanoví tyto cíle:

- Vytvořit společnou plánovací bázi na základě rozvojového potenciálu regionu.
- Vytvořit informační středisko pro vymezený hraniční region. Toto středisko poskytuje přehled o informacích o všech hraničních územích a soustřeďuje přehled projektových a jiných iniciativ.
- Podporuje regionální orgány a asociace při využívání myšlenek projektu.
- Poskytuje pomoc při zpracování rozvojových strategií vycházejících z projektu.

Schopnost územně plánovacích systémů v Evropě rozvíjet a uplatňovat princip trvale udržitelnosti – poučení z mezinárodního výzkumného projektu

S. Dühr, C. Brown, V. Nadin - Univerzita západní Anglie - Bristol

Systémy územního plánování hrají při podporování udržitelnosti regulací využí-

vání ploch, ochrany a zdokonalování životního prostředí a integrace resortních typů politiky ústřední roli. Schopnost systémů územního plánování k implementaci udržitelnosti však nezávisí pouze na sféře působnosti, pružnosti a fungování plánovacího systému samotného, ale také na různých jiných faktorech, které mohou působit na udržitelný rozvoj jako bariéry, nebo jako katalyzátory.

Tato práce informuje o zjištěních výzkumného projektu SPEKTRA financovaného ze čtvrtého rámce EU, který studuje vztah mezi územním plánováním, rozvojem a udržitelností ve Finsku, Řecku, Irsku, Nizozemí a Velké Británii. Jako součást tohoto projektu byl za účelem odhledání úlohy systémů územního plánování a politiky při produkování udržitelnějších výsledků v projektech rozvoje uskutečněn výzkum v podobě případových studií.

V práci se zkoumá rozsah, do jakého se principy udržitelnosti odrážejí v systémech a politice územního plánování a zdůrazňují se faktory, které zamezují, nebo usnadňují implementaci udržitelnosti prostřednictvím územního plánování v městských oblastech. Tyto bariéry i katalyzátory se vztahují nejen k oblasti působnosti a fungování systémů samotných, nýbrž i ke kontextu představujícímu jejich základ. Problémy, jako jsou politické podmínky či znalosti a zkušenosti profesionálů v oboru rozvoje, mohou mít stejný vliv jako regulativní rámec systému plánování. Mnoho problémů, které pozitivně, nebo negativně ovlivňují schopnost systémů územního plánování implementovat udržitelnost, se vztahuje ke kontextu, v němž rozvoj probíhá - jako výsledek přírodních katastrof, vedený veřejným, nebo soukromým sektorem, s podporou z veřejných zdrojů nebo politických kruhů, nebo bez ní, usnadněný subvencemi z EU a tak dále. Tato zjištění naznačují, že při podpoře inovací a udržitelných řešení velmi často hrají životně důležitou úlohu klíčoví jedinci.

Poučení, jež si lze vzít z tohoto výzkumu, pomáhá formulovat doporučení, jak lze zlepšit výkonnost územního plánování a umožňuje identifikaci plánovacích nástrojů a metod, jichž bylo a je úspěšně používáno ke zdokonalení profilu udržitelnosti v projektech rozvoje

[Úplné znění referátu je přeloženo do češtiny a je k dispozici ve Studijním a dokumentačním oddělení ÚÚR.]

Aplikace dokumentu ESDP: zkušenosti ze severozápadní metropolitní oblasti

A. Faludi, Univerzita v Nijmegen - Nizozemí
Dokument „Perspektivy evropského územního rozvoje“ zpracovaný Evrop-

skou komisí, by měl být spíše „aplikován“ než „implementován“, protože jde o dokument programový, strategický. Jeho zpracovatelé objevují, co všechno je očekáváno od dokumentu, který reprezentuje shodu všech patnácti členských států v oblasti územního rozvoje. Tento dokument nemůže poskytnout směrnice pro přímou akci. Můžeme být spokojeni s jeho aplikací? Odpověď na tuto otázku vyžaduje reflexi na podstatu dokumentu ESDP. Jako strategický dokument může být aplikován pouze v rámci širší koncepce, který nemá pouze utvářet územní rozvoj v Evropě, ale má zejména utvářet – formovat myšlení všech účastníků, kteří se na plánování územního rozvoje podílejí. Kdekoliv ESDP pomáhá těmto účastníkům orientovat se v určité situaci, je používán správně. Takto je aplikován výzkumem při formulování programu INTERREG II C, zejména v projektech „Vícejádrové urbanistické regiony“ Randstadt, Porýní-Ruhr, Vlámšský diamant a souměstí Glasgow - Edinburgh, které byly formulovány v rámci programu EURURBANET. Prokázalo se, že myšlenky ESDP jsou dostatečně silné a srozumitelné.

Nástroje územního plánování ve střeoevropských státech v kontextu politických zásad ESDP

M. Finka, Slovenská technická univerzita Bratislava

ESDP reprezentuje společný základ pro koordinaci politik v oblasti územního plánování pro Evropskou unii. ESDP předpokládá připojení střeoevropských a východoevropských států, což by způsobilo nárůst obyvatelstva EU o 28 % a nárůst území o 34 %. ESDP je cenným podkladem nejen pro orientaci v územním rozvoji kandidátských zemí, ale také pro rozvoj jejich legislativy, zejména pokud se týče aplikace principů trvale udržitelného rozvoje. Spolupráce IÖR Drážďany, ÚÚR Brno, FA STU Bratislava, TU Vídeň a IGPIK Varšava vyústila ve společný projekt PLAIN v rámci programu INTERREG II C. Projekt je zaměřen na tyto oblasti:

- Analýza formálních a neformálních nástrojů plánování z hlediska dosažitelnosti politických zásad ESDP.
- Schopnost těchto nástrojů zabezpečit trvale udržitelný rozvoj.
- Zlepšení efektivnosti komplexu nástrojů územního plánování ve střední a východoevropských státech.
- Vypracování návrhů na kompletní nástrojů územního plánování.
- Vytvoření osnov pro výuku územního plánování se zaměřením na účastníky plánování místního a regionálního roz-

voje s cílem prosazení zásad formulovaných v ESDP.

Srovnání pojetí ESDP, CEMAT a NORVISION při tvorbě vizí v územním plánování

O. B. Jensen, Univerzita Aalborg, Dánsko
T. Richardson, Univerzita Sheffield, Velká Británie

Vývoj evropského územního plánování charakterizují v různých územních měřítkách nové programy, které přesahují národní hranice a zahrnují nové megaregiony EU jako územní entitu a širší panevropskou územní vizi. V této práci zkoumáme, jak jsou v průběhu těchto rozmanitých programů/procesů koncipována jednotlivá pojetí evropského prostoru. Jsou v nich prosazovány vize evropského prostoru, které vycházejí z různých představ chápání prostoru.

Tato práce má tři hlavní cíle. První je zaujetí stanoviska k povaze těchto různých pojetí území a k vztahům mezi mocí a informacemi, které je vytvářejí. Užitečným podkladem k tomu je studium a srovnání programů Perspektivy evropského územního rozvoje, panevropského programu CEMAT a programu NORVISION, což je INTERREG II C pro Severní moře. Druhým cílem je zmapování celého rozptýleného terénu evropského územního plánování, který je těmito vzájemně si odporujícími pojetími formován a popírán. Třetím cílem je zvážení důsledků jednotlivých a konfliktních požadavků pro územní plánovače, aby byly vytvořeny nové vědomosti o prostoru, jimiž by tyto procesy byly podpořeny.

[Český překlad úplného znění tohoto referátu je k dispozici na Studijním a dokumentačním oddělení ÚÚR.]

*Výběr referátů a překlad:
Josef Markvart*